

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu este Duminec'a si Joi'a, la sic-care d'oué septemai cu adausulu Foisioerei. — Prenumeratiunea se face in Sabiu la expeditura foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate c'itra expeditura. Pretulu prenumeratiunei pentru Sabiu este pre anu 7 fl. v. n. iar pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pen-

Nr. 79.

ANULU XXIV.

Sabiu 315 Octomvre 1876.

(trajecolodate part'i ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iera pre o jumetate de anu 4 fl. v. n. Pentru prin. si tieri stroine pre anu 12 1/2, anu 6 fl. Inseratele se platescu pentru intai'a ora cu 7 cr. sirulu, pentru a dou'a ora cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2, cr. v. n.)

Situatiunea politica este si remane inca serioua. Eri si alalta-eri telegrafulu a dusu in tote patru partile lumei scirea ca Port'a a propusu unu armistitiu de siése luni. Diplomati'a a salutatu acestu evenimentu cá pre unu inceputu alu pácei definitive. N'a trecutú inse nici o di si acela'si telegrafu ne spune dela Vien'a, ca Serbi'a a declinatú dela sine armistitiulu in modu oficialu. Situatiunea este dara totu cea de mai nainte. Cernaieff, care este autorulu moralu alu acestei declinári motivéza respingerea armistitiului cu impregiurarea, ca pentru Serbi'a o campania de ierna este mai favorabile. Si alte motive se mai aducu in contr'a armistitiului. Motive, ca prin unu armistitiu asiá indelungatu Turci'a aru fi crutiata de strapatiile unei campanie de ierna; aru face in restempulu armistitiului pregatiri intensive de resbelu spre a-lu continuá in primavéra, prin urmare, pacea carea aru trebui sa fia scopulu armistitiului totu nu aru fi asigurata.

Alta telegrama sosita eri la „Hztg“ de aici confirma cele de pána aci. Eata ce se dice in telegrama:

Vien'a 14 Octobre. Cestiunea orientala a intratu intr'unu stadiu nou. Austri'a si Russi'a s'au invoitu cá cea din urma sa intre in actiune, pána cându Austro-Ungari'a, deocamdata remáne neutra. — Circuléza sciri ca in Constantinopole a eruptu revolutiunea. Autenticu in privinti'a acést'a inca nu se scie nimic'a.

Interesanta este telegram'a urmátore a foiei de aici „Hr. Ztg.“

Bucuresci 14 Octobre. S'a ordonatu mobilizarea artileriei teritoriale románesci; intréga armat'a se va postá dealungulu Dunárei. „S. d. Tgblt“ amintindu in revist'a „Resbelulu“ de acestu evenimentu dice:

„Ce rolu va avé armat'a romána si déca acést'a, crescendu intimitatea între Russi'a si Romani'a are sa servésca de avantgarda rusésca, precum afirma multi, póte ca este o urmare a caletoriei ministrului Bratianu la Livadi'a. Atát'a este siguru ca postarea armatei románe dealungulu Dunárei contine o amenintiare indreptata asupr'a Turciei, la care cea din urma se va vedé silita a respunde punendu din parte-si trupe dealungulu Dunárei. Prin mesur'a acést'a este in vederatu planuita divisiunea puterilor turcesci, carea pentru Turci'a este cu atát'a mai periculoua, cu câtu, in impregiurárele de fatia ea se vede pnsa in fati'a unei puteri armate considerabile. Armat'a romána consta: din armat'a permanenta: 4 divisiuni cari au o fortia de 39,000 infanteria 4000, cavaleria si 124 tunuri; mai departe din armat'a teritoriala carea se imparte in dorobanti (cavaleria) 30 escadrone cu 12,120 calareti si 19,278 infanteria, formata in 9 bataliuni séu 36 companii. Militiile neactive (unu felu de glóte) se concentreza in bataliuni 32,000 la numeru.“

Acést'a armata, in totalitatea ei 206,398 combatanti pusa pe picioru de resbelu, in adeveru póte sa aiba unu rolu insemnatu in cestiunea orientului.

„P. C.“ i se scie din Odess'a:

„Evenemintele de pre peninsul'a balcanica tienu cetatea nóstra intr'ovii agitatiune. De o parte entusiasmu

mare pentru o eventuale interventsiune a regimulu nostru in favórea crestiniilor, cari traiescu sub dominiunea turcesca, de alta parte locuitorii comercianti, mai cu séma cei mai avuti, recunoscú periculi pentru cetatea nóstra maritima, cari aru resultá in urm'a intrárei Russiei in actiune, amestecandu-se in fapta in confusiunile peninsulei balcanice. Cu tote aceste preponderéza acei'a cari dorescu sa véda ca oper'a eliberárei se incepe cu energia. Pe fia care di se insinua voluntari pentru Serbi'a, pe fia care di suntu in portu demonstratiuni, la cari participa, si grecii cese afla aici. O di bogata de emotiuni amu avutu cu ocaziunea plecárei a 300 cosaci dela Don. Populatiunea mai tota a fostu pe picioere. Toti curgeau spre strad'a italiana, de unde se miscau mai departe spre portu spre a petrece pre cosaci. Acesti'a cántau cánteculu: „La Dunare merge cosaculu“ si masele intonara dimpreuna cu densii. Din mii de guri resuná exclamatiunea: „Cale buna si tapte mari!“ si in fine cu totii cántara cu mare entusiasmu imnulu popularu.

Milionarii nostri — si in cetatea nóstra nu suntu putieni — intr'o adunare *ad hoc* au conclusu a formá unu regimentu de voluntari, pre care, eciupatu si armatu pe spesele loru, sa-lu tramita Serbiei. Dealtmintrea s'au unitu sa tramita ministrului de resbelu serbescu si o suma mai mare de bani, pentruca regimentulu amintitu, celu putienu la inceputu, sa nu i se plátésca soldulu din cass'a statului. Inrolárele s'au si inceputu. Cei mai multi voluntari suntu din Nicolaieff, Cherson, Ananieff si Bender. E sperantia ca regimentulu in scurtu tempu va fi completu.

Grecii de aici, atátu in cluburile cátu si in foile loru, au dechiaratu ca ei nu suntu indiferenti cátra sórtea slavilor si regreta, ca in momentele de fatia regimulu grecescu este passivu. Declaratiunea acést'a a moderatu fórtetare ur'a intensiva ce o aveu mai nainte rusii cátra greci.“

Cavaleri'a militiiloru din Galiti'a este impartita in trei regimente, designandu-i-se si locurile de concentratiune. Se vede dara ca pasii s'au facutu pentru organizarea amanata pré multu a cavaleriei galitiane. Facuta odata organizarea acést'a, Galiti'a va fi in stare a pune in picioere, la casu de resbelu, 97 escadrone a 150 calareti.

„Mémorial diplomatique“ a publicatu dilele acestea o interesanta dare de séma despre unu raportu alu dlui Vivianu, fostu consulu generalu alu Marei-Britanie in Bucuresci. Publicandu acést'a dare de séma, „le Mémorial“ o insotiesce de aprecii fórtetare bine-voitóre pentru Romani'a. Estragemu si noi din acést'a dare de séma partile cari urméza:

„Guvernulu englesu si celu americanu au obiceiulu de a publicá in toti anii raporturi ale agentiloru loru diplomatici séu consulari, prin cari dá informatiuni folositóre si curiose asupr'a tieriloru unde suntu acreditati.

„In mai multe renduri amu imprumutatu acést'a escelinte sorginte de informatiuni, pre cari in zadaru le-arú cautá cine-va aiurea; unu raportu alu dlui Vivianu despre Romani'a ne procura ocaziunea de a es-

trage din nou ce-va de aici. D. Vivianu, care a fostu tramisu in Egiptu, erá, nu de multu, consulu generale si agentu diplomaticu alu Marei Britanii in Bucuresci. Raportulu seu este scurtu, dara plinu de fapte si de cifre. Analis'a lui se va ceti cu folos.

„D. Vivianu incepe prin a stabili situatiunea romániloru din punctulu de vedere etnograficu; elu arata ca romani'i n'au nimicu comunu cu slavii, cari forméza elementulu predominantu alu poporatiunei crestine din Turci'a de Europ'a. Descendinti ai Daciloru subjugati de Traianu si ai colonieloru tramise de acestu imperatu romanu si sucesorii lui in tier'a cucerita, ei suntu de rasa greco-latina; acést'a origine reese mai cu séma din caracterele rudimentare ale limbei ce vorbescu, care are multa afinitate cu limb'a provinciale si alte dialecte vechi italiene, cari, cu tote acestea, totu sémena mai putienu decâtu cea romána cu latin'a.

„Romani'i, cu grecii, suntu poporulu celu mai vechiu din Europ'a orientala. Invasiunea barbariloru a trecutú pe deasupr'a loru fára a-i inghiti; teritoriulu ce ei ocupa astadi este acela'si pe care-lu ocupau strabunii loru in intáiuulu si alu doilea seculu alu erei crestine.“

Dupa ce se aréta, in scurtu, drepturile Romani'e fatia cu Turci'a, si positiunea neutra a tieriei, raportulu trece la poporatiune, pre care o evaluéza la aprópe 5 milióne; iér' intinderea suprafetiei pamentului la 50,000 mile patrate, ceea ce dá in cifre rotunde 97 de locuitori la o mila patrata. Acést'a poporatiune cuprinde mai bine de 1,100,000 familii, dintre cari aprópe 800,000 locuiescu afara din orasie astfelu ca celu putienu patru din cinci partii suntú intrebuintate la lucrári agricole.

Raportulu adauge apoi ca „de si Romani'a se marginescu cu provinciile turcesci si e pusa subtu suzeranitatea nominale a Portiei, turci nu se intálnescu de locu in tier'a. Tratatele tieriei interdicu musulmaniloru de a se asediá aci fára o anume permisiune a principelui si i lovescu de incapacitatea de a dobindi drepturi politice si naturalizatiunea romána.

„Superiotatea numerica nu este singura care inaltia pre románi mai pre susu de tierile slave de cari suntú incungiuati. Principatele Valachiei si Moldovei, dela contopirea loru intr'unu singuru statu, nu cedéza intru nimicu statelorú celorú mai civilsate. Form'a guvernului loru este monarchi'a ereditara, cu o constitutiune liberala si unu parlamentu electivu. Puterile ei militare consista intr'o armata regulata de 20,000 ómeni de tote armele si o reserva compusa de dorobanti, pompieri si calerasi, in numeru de aprópe 40,000, ceea ce dá unu totalu de celu putienu 60,000 ómeni bine esercitati....

„Nu de multu guvernulu románu a negociatu deadreptulu conventiuni comerciale cu mai multe puteri ale Europei, si de óre-ce Engliter'a se pregatescu a deschide negociári de felulu acest'a, agentulu britanicu se silesce mai cu séma a esaminá sorgintiele ce presinta tier'a sub punctulu de vedere alu industriei, comerciului si in deosebi alu agriculturiei.

„Romani'i suntú esentialmente unu poporu care se ocupa cu agricultur'a si crescerea vitelorú. Dupa raporturile oficiale cele mai recente, 6,000,000 acri de pamentu suntú cul-

tivate cu gráne si vre-o 600,000 cu vii, tutunu etc. Pasiunile si livedile ocupa 9,000,000 acri; padurile aprópe 5 milióne; mai remanu preste 8 milióne de acri de destielinatu.“

Raportulu dlui Vivianu enumera apoi mai multe date statistice despre numerulu capetelorú de vite, despre esportulu de cereale, de vite etc. despre avuti'a minerala a tieriei, despre cifrele imprumutului tieriei si despre tierile de unde ea importa. Consululu englesu termina raportulu seu printr'o espunere sumara asupr'a financiiloru Romani'e; despre venituri, cheltueli, datori'a publica, stingerea ei si anuitátile cáiloru ferate.

„Cáile ferate terminate si in esplotare ocupa o lungime de aprópe 800 mile englese si alte 130 suntú in constructiune si se voru terminá in cursulu anului 1878. Drumurile de feru románe actualmente in activitate completéza lini'a care pléca dela Calais. Ostende séu ori-ce altu portu pe baltic'a, trece prin Vien'a, Cracovi'a si Lemberg la Bucuresci si de aci la Varn'a. Intr'unu cuventu, tote cáile ferate destinate a legá atlanticulu séu marea baltica cu marea négra voru trebui sa tréca prin teritoriulu románu. Este dar' lesne de prevediutu ce folóse va trage guvernulu din Bucuresci, intr'unu apropiatu viitoriu, din sacrificiele ce si-a impusu spre a desvoltá sistemulu seu de cá ferate de mare comunicatiune.“ „U. p. A.“

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a dela 8 Octobre s'a discutatu afacerea de inmunitate relativu la deputatulu Dr. Svet. Milelici.

Michail Polit desfasiaura in discursulu seu ce-lu reproducemu mai la vale, principiile dreptului de inmunitate aretându insemnatatea ce o are acestu dreptu pentru libertatea individuale a omului fatia cu potestatea statului care adese ori póte periclitá acést'a libertate din motive diverse.

Viéti'a statelorú, dice Polit, a aretatu adese ori in istoria momente, cându statulu togm'a cá si individulu in instinctulu de conservare propria cunoscea numai legea aperárei la nevoie. Acést'a lege erá vechi'a porunca romana: *Salus rei publicae suprema lex esto*. Dara acést'a porunca erá este si va remáne totudéun'a pericollulu celu mai mare pentru libertatea individuale a omului fatia cu statulu, cáci sub pretestulu intereselorú de statu s'a nimicitu adese ori libertatea individuala prin statulu. In viéti'a moderna a statului s'a incercatu togm'a individulu, cetatianulu statului, a se aperá de omnipotenti'a statului. Legile fundamentali moderne trebuie se scutéscu pre cetatianulu statului fatia cu omnipotenti'a statului si sa-i garanteze libertatea sea personale.

Desvoltarea istorica a dreptului de inmunitate merge paralelu cu asigurarea libertátiei personali fatia de statulu si mai multu fatia de guvernulu statului. Acolo, unde se respectéza legile fundamentali, unde judecatoriele suntú deplinu neaternate, neaternate intr'o mesura cátu se póta resiste la o presiune morale provenitóre atátu dela guvernulu cátu si dela partide si chiaru dela opiniunea publica, — acolo nu e lipsa de nici unu dreptu de inmunitate, deputatulu e scutitu de o vecsatiune a guvernului prin judecatoriele incesi. In Angli'a, in Americ'a,

judicatori'a scutesce deplinu pe deputatu si de aceea nu se simtiesce de locu lips'a unei legi de imunitate. Pe continentu s'a desvoltatu dreptulu de imunitate togm'a pentru ca existá fric'a de o influintiare a guverneloru asupr'a judecatorieloru.

Dara si in Angli'a erá tempuri, cându judecatoriele nu se putéu sustrage dela influinti'a guvernului si a opiniunei publice. Acést'a erá pe la capetulu seculului trecutu cându guvernulu englezu se teamea ca valorile marei revolutiuni franceze voru strabate in Angli'a si cându s'a facutu procese tendentióse membriloru din „Correspondence Society“ séu din „Society for constitutional information.“ Aceste suntu procesele cunoscute si renumite de Palmer, de Muir etc. E tempulu acél'a cându lordulu Justice Clerc Braxfield puté sa esclame: Aduceti-mi mai multi captivi, legea pentru densii o voiu aflá eu.“

Oratorulu concede, ca in tempuri critice ori-ce guvern in sentiulu patriotismului si sub pressiunea responsabilitátiiei celei mari inaintea tieriei — póte se vina in situatiune de a luá mesuri extraordinarie. Intrebarea totu déun'a va fi numai, déca e situatiunea intr'adeveru asiá câtu se para necesara luarea de mesuri extraordinarie.

Arestarea lui Miletici atinge nu numai imunitatea de deputatu ci ea sta in legatura cu o situatiune politica mare.

In fatia cu intemprárele la frontierile nóstre, guvernulu avea nu numai dreptulu ci si datorinti'a, de a luá tóte mesurile ce le reclama siguritátea interna a Ungariei. De se restringea guvernulu la acestu momentu, situatiunea in Ungari'a meridionale nu se alterá. Nime nu s'a cugetatu acolo la o turburare a pácei interne, serbii Ungariei cunoscú datorintiile cátra patri'a lor si le implinescu cu credintia, dara guvernulu a mersu cu unu pasiu mare mai departe stigmatizandu de penibile simpathi'a serbiloru din Ungari'a cátra fratii inruditi din Turci'a si asemenea si actiunile ce purcedu din aceste simpathii, cu tóte ca legile ungueresci nu le oprescu iér' dreptulu internatiunalu le admite pre deplinu. Guvernulu din Cislaitani'a a lucratu altmintrea, elu a datu cursu liberu acestoru simpathii si situatiunea in Dalmati'a nu a devenitu prin acést'a mai critica.

Dara in Ungari'a lucrulu fu intietesu altmintrea, si ce e mai reu, lucrulu s'a infatisiatu asiá cá si cându s'aru tractá de o mare conjuratiune a omladinei, care aru fi indreptata atátu contr'a Turciei câtu si contr'a Ungariei referindu-se tóte cáte s'au disu in Ungari'a meridionale asupr'a Turciei la Ungari'a si la magiari. Amu trebuí sa ne chiarificámu odata asupr'a omladinei. Omladin'a a fostu o societate literara cu statute sanctiunáte, dela adunarea ei ambulanta in anulu 1871 in Versietiu omladin'a s'a desfiintiatu prin politia si nu mai exista. Nu exista nici o confederatiune ascunsa a omladinei si guvernulu n'a pututu sa descopere nici cele mai departate indicie despre o confederatiune ascunsa. Totu lucrulu se reduce acolo, ca intre serbii din Ungari'a suntu barbati cari prin pressa au óre-care influintiá asupr'a politiciei din Belgradu si Cetinie. Miletici cá redactoru siefu la „Zastava“ eserciá acést'a influintiá; cându Miletici tramitea din cându in cându unu corespundinte la Belgradu si Cetinie, acést'a pe locu erá divulgatu de agentu alu omladinei. Acést'a e tóta conspiratiunea cea mare a omladinei.

Dar' mai multu, Déca in Ungari'a intr'adeveru existá o conspiratiune contr'a Turciei, avemu noi legi cari interdicu acést'a? Dupa legile ungueresci nu exista decátu casulu infidelitátiiei relativu la o purcedere impreuna cu Turci'a. Astfelu dupa principiile generali ale dreptului penalu

nici unu statu nu se semte chiamatu a aperá prin legi proprie pre unu statu strainu esimandu casulu aliantiei.

Oratorulu nu aru insirá aceste lucruri, cáci ele se intielegu de sine dupa dreptulu internatiunalu si dupa principiile generali ale dreptului penalu, déca nu s'aru fi statoritu intr'unu emisu alu ministrului de interne ce stá in cea mai intima legatura cu tóta afacerea deputatului Miletici, togm'a nisce principiie chiaru opuse. In ordinatiunea ministrului de interne din 30 Iuniu a. c. se califica participarea la imprumutulu serbescu si participarea voluntariloru la lupt'a Serbiei contr'a Turciei cá lucrári penibile, cari au de urmare arestarea. Atari lucruri abiá credu ca se potu decretá pe calea ordinatiunei de penibile. Oratorulu nu cunósce nici o lege unguresca, cari aru decretá aceste fapte de penibile, dupa dreptulu internatiunalu inse aceste suntu pe deplinu permise. Numai statului neutralu cá atare nu i este permis a ajutorá pe un'a dintre pártile beligeranti; sengurateciloru li sta in voia a participá la lupta cá voluntari. S'aru puté citá intréga literatura a dreptului internatiunalu pentru a dovedí acést'a.

Dara nu e de lipsa a citá pre doctrinariu dreptului internatiunalu acolo unde vorbescu fapte istorice cunoscute. In resbelulu americaniloru pentru libertate, in lupt'a de eliberare a greciloru au fostu voluntari si suntu si in resbelulu actualu alu Serbiei contra Turciei veniti din diverse tieri, fára de a se trage la indoiéla neutralitatea statelor respective. Dar' ministrulu de interne dice in ordinatiunea sea: ca suditiloru unui statu nu li este permis a avé o politica ce se abate dela statu.

Oratorulu nu sciá ca noi suntemu dejá aliatii Turciei; intr'unu statu neutralu inse este permis suditiloru o politica divergatória, cáci altmintrea tóte protestele meetinguriloru din Angli'a aru fi penibile. Déca ordinatiunea ministrului si de sine se pare a insulá ingrigiri, oratorulu nu póte vedé in trens'a decátu o vecsatiune din cele mai infricosiate, cáci ea s'a aplicatu contr'a lui Miletici cu putere retroactiva.

Vin'a deputatului Mileticiu e propriemente pretins'a agitatiune pentru imprumutulu serbescu si pentru participarea voluntariloru la resbelulu serbescu turcescu. Dara Mileticiu abiá puté se scie de ordinatiunea ministeriale, cáci acést'a a aparutu in fóia oficiale in 4 Iuliu in Budapesta, precându Miletici fú arestatu in nóptea din 4 spre 5 Iuliu in Neoplant'a.

Ministrulu pres. se baséza pe interventiuinea judecatoriei contr'a lui Mileticiu. Oratorulu constatá faptul, admisu si de dlu ministru pres. in comisiunea de imunitate ca arestarea s'a intempratu in urm'a unui telegramu indreptatu de ministrulu pres. cátra comitele supremu din Neoplant'a. Procurorulu de statutu reg. si tribunalulu reg. din Neoplant'a au intervenitu fára recuisitiune judecatorésca. Oratorulu afla, ca si actulu acést'a e vecsatoricu pentru ca a urmatu pre bas'a interventiuinei unilaterale a guvernului.

Relativu la dreptulu de imunitate judecatoriele au statoritu principiulu, ca imunitatea e activa numai pre tempulu siedintieloru dietali dar' nu si pre tempulu ferieloru. Comisiunea de imunitate n'a acceptatu acestu punctu de vedere. Dupa vechi'a constitutiune unguresca intrebarea nu póte fi de locu controversa, pentru ca, déca ori ce atentatu asupr'a persónei deputatului si anume arestarea lui e decretata de unu *actus majoris potentiae*, asupr'a cáru'a in vremile vechi erá pusa pedéps'a capitale, si déca deputatulu si dupa inchiderea dietei avé *salvus conductus* si erá pre unu tempu immunu, atunci nu incápe nici o indoiéla, ca imunitatea in Ungari'a avé expresi-

une legale si ca erá respectata si pre tempulu ferieloru. Dara in privinti'a acést'a nu póte obveni nici o indoiála, pentru ca prin articulu XII: 1867 s'a precisatu in modu de totu claru dreptulu de imunitate pentru delegati. Déca insa acést'a nu se referesce in ace-lasi tempu si la membrii dietali atunci s'aru nasce absurditatea, ca delegatulu cá atare nu s'aru puté estradá, dar' cá deputatu dietalu dá. In tempulu mai recentu amu avutu casuri numeróse; Sluha, Haller etc., in cari judecatoriele asteptau convenirea dietei pentru a cere estradarea. Oratorulu si póte cugetá numai unu unicu casu, in care judecatorieloru nu li e posibilu se astepte invoieirea dietei, acést'a e prinderea in *flagranti*. Acést'a inse nu s'a intempratu la Miletici; elu erá in patu si dormiá, (Ilaritate viua), cându s'a facutu arestarea. Unde nu obvine o fapta in *flagranti*, acolo nu exista nici pericolulu cátu sa fia de lipsa a vatemá imunitatea deputatului.

Comisiunea de imunitate a acceptatu punctulu de vedere alu guvernului, ca potu obveni casuri in cari guvernulu in interesulu patriei si alu binelui comunu póte vatemá imunitatea deputatului, si asemenea casu e cându iá responsabilitatea pentru acést'a inaintea parlamentului. Abstragendu, ca suntu lucruri, cari nu se potu acoperi prin responsabilitatea ministriloru si prin majoritatea parlamentului, oratorulu tiene acestu principiu specialu pentru Ungari'a de fórtu periculosu. Cându aru veni unu guvernulu la cáarma, care aru fi supusu la óre cari influentie din Vien'a, acél'a aru puté dispune sa se aresteze acei deputati, cari agitéza pre tempulu ferieloru pentru constituitiunea Ungariei, cá nisce individi periculosi pentru „pácea interna;“ deputatii inse, cari aru *remáné in parlamentu*, aru aprobá fára reserva purcederea guvernulu: (Miscare viua.)

Comisiunea de imunitate a mai statoritu unu principiu, pe care oratorulu nu-lu póte acceptá in tóta intinderea sea, principiulu adeca, ca ea nu trebuie se caute alte deslusiri decátu acele ce se afla dejá in acte. Din acestu punctu de vedere comisiunea cetindu gravamenulu deputatului Miletici, nu a voitu sa procéda la ascultarea in persóna a acestui'a, cum erá datin'a pána acum. Oratorulu nu póte admite principiulu, ca comisiunea de imunitate are sa judece casulu de vexatiune séu nevexatiune numai dupa acte, pentruca atunci ea numai in cele mai putiene casuri aru poté sa refuse estradarea.

Comisiunei de imunitate si casei deputatiloru nu li e permis sa functiuneze cá tribunalulu, sa decida intrebarea culpabilitátiiei, dara i compete pre deplinu a cercetá ca ce póte fi substratulu vexatiunei. Déca comisiunea de imunitate se putea informá ca martorulu Rancovici, abstragendu ca e in cercetare pentru falsificare de cambii, probabilu nu a fostu pre tempulu cându Miletici a petrecutu in Belgradu, de locu acolo, ca altu martoru a revocatu depunerea sea, ca n'a potutu conveni cu Lazaru Kostici, pentruca acést'a erá atunci in Montenegro, déca comisiunea se putea informá usioru asupr'a tuturoru acestoru impregiurári, oratorulu nu pricepe, pentru ce nu a potutu ea face acést'a spre a-si procurá siguritáte asupr'a momentului de vexatiune séu nevexatiune.

Dar' chiaru si din acte comisiunea de imunitate putea se véda casulu vexatiunei. Cine e espartu cátu de cátu in procese penali va puté deosebí indata pre martorulu, a cáru depunere e basata pre autopsia, de acél'a, care depune dupa unu óre-care planu. Si depunerea martorului Rancovici e deplinu cu planu. Dar' chiaru si din cele depuse de acestu martoru comisiunea de imunitate potea se véda casulu vexatiunei. Cum

— Miletici a disu ca va dá 20—30,000 voluntari? Potestatea de statutu cu tóte medilócele ei de fortia nu e in stare sa dea acestu contingentu.

Oratorulu nu se póte dimitte mai departe in momentulu juridicu aici in parlamentu, dara togm'a pentruca e juristu e deplinu lamuritu asupr'a momentului de vexatiune.

Oratorulu declara ca intréga incuisitiunea contr'a lui Miletici si arestarea lui nu e oportuna nici din punctu de vedere alu prudentiei (resonului) de statutu. Situatiunea in Ungari'a meridionale nu e de natura a reclamá mesuri extraordinarie. Togm'a cându prorupse resbelulu serbescuturcescu, Miletici intr'unu articulu in „Zastava“ a datu serbiloru din Ungari'a consiliulu sa stea deplinu in linisce, cáci ori-ce miscare in Ungari'a meridionale aru puté numai se strice causei Serbiei. Si intr'adeveru aru fi nebunia, a face situatiunea grava a Serbiei si mai grava.

In tempuri critice ori-ce guvern se nisuesce a nu face situatiunea mai incurcata. Oratorulu crede, ca arestárele cele multe in Ungari'a meridionale au contribuitu putienu a calma spiritele ba ele suntu de natura mai multu a le intarítá. Déca este vrenu statutu in Europ'a, apoi Ungari'a trebuie sa se nesuíesca a avé mai putieni inimici si mai multi amici. Ungari'a n'are lipsa sa se identifice cu Turci'a si sa-si faca inimice pe tóte popórale de pe peninsul'a balcanului. Oratorulu celu putienu cá cetatiénu alu statului unguerescu protestéza serbatoresce contr'a aliantiei cu basibozucii si cerchezii. Turci'a apartiene trecutulu, iér' Ungari'a trebuie sa aiba unu viitoriu.

Situatiunea e togm'a acum fórtu seriósa. Aceea ce a disu oratorulu inainte cu unu anu s'a implinitu. Alianti'a celoru trei imperati s'a prefacutu intr'o aliantia de doi imperati. Situatiunea actuale in cestiunea orientale se deosebesce in esentia de cea de pána acum. Atunci Turci'a se considerá inca capabila de reforme si sórtea crestiniloru se privea de o afacere rusésca. Acum Rusi'a lucra in contielegere cu Europ'a. Cestiunea orientale e o cestiune mare a istoriei universalu, resolvarea ei va insemná o epoca in istori'a culturei. Atátu e siguru, ca nici unu poporu nu se póte opune la rót'a istoriei universalu fára de a se espune pericolulu de a fi sfárimatu. Europ'a nu se va lasá de missiunea sea civilizatorica in orientu de dragulu unui singuru poporu.

Oratorulu votéza contr'a estradarei lui Miletici si se róga a se aduce o resolutiune in sensulu petitiunei ce a substernut'o densulu casei reprezentative. (Va urmá.)

Scolasticu.

Imprumutámu din „Higien'a si Scól'a“ „Observárele“ de mai la vale pentru cá mai tárdiu se putemu publicá mai cu folosu pentru cetitori „Respunsulu“ la aceste observári ce ni s'a tramisu spre publicare. Cestiunea in giurulu cárei se invertu aceste observári si respunsulu, inspectoratulu scóleloru confessiunale, e destulu de momentósa, pentru cá sa dámu locu in colónele nóstre pareriloru ce se ivescu asupr'a unei institutiuni, carea cu tóte ca Stat. org. a prevediut'o si normat'o, in unele párti ale provinciei nóstre metropolitane a fostu si este inca practisata altfelu.

Eata dara ce cetimu in „Higien'a si Scól'a“ nr. 9 din anulu acést'a:

Observári

la protocolulu adunárii in reuniunea invetiatoriloru románi din protopopiatele banatice (?) ancesate diecesi Aradului tienuta in Timisiór'a in 28 Iuniu 1876.

In acestu protocolu cetimu in punctulu 2. ca dlu presiedinte Babesiu pune intrebarea: cum aru fi mai cu

scopu a se organizá, respective reorganizá inspectiunea scóloru nóstre populari?

La acést'a întrebare cetimu urmatórele: „D. invet. E. Andreescu este de parere, ca o cestiune, cá acést'a dela care aterna bunastarea scóloru nóstre, esistinti'a nóstra si desvoltarea instructiunei publice in poporu, nu póte suferi amanare si desvoltandu-si parerea sea, cu argumente combatare si desapróba inspectiunea scóloru din presinte, carea de 6—7 ani incóce s'a constatatu, ca nu corespunde greutătiloru tempulu, ca ea nu aduce nici pe departe fructele recerute, cáci din contra scólele devenira desolate, asiá dicendu pustie.“

Apoi dupa ce adauge, ca la opiniunea d-sele, manifestata in mai multe renduri pre calea diurnalului „Albin'a“ i s'a reflectatu de cátra barbatii competinti (?) ca nu póte fi nici o vorba de vre-o organizare mai radicala a inspectiunei scóloru, de óre-ce nu suntu bani pentru salarisarea inspectorilor, cauta ajutoriu si mantuire in urmatóri'a propunere, rugandu-se se o primésca conferinti'a.

„Conferinti'a invetiatoriloru romani din protopopiatele banatice (?) anesate diecesei aradane, afla cu scopu, cá inspectiunea scóloru nóstre de ocamdata sa se concreda domniloru protopresbiteri districtuali, inse numai prelंगा acea, cá spre garanti'a administratiunei si procederei sa se infintizeze scaune invetiatoresci lंगा fia-care protopresbiteru, — mare incedere! — cari scaune se constee in fia-care tractu din 4—5 invetiatori, alesi cáte pe 3 ani prin invetiatorii tractului, agendele acestoru scaune avendu a fi in sfera scolara si inca atátu in cestiuni de disciplina, cátu si de administratiune didactica, in tocmai precum suntu ale scaunelor bisericesci in sfera bisericesca, totu sub presiudu protopresbiterului.“

Ací e totu Latet angvis in herba. Scaunu invetiatorescu!

Cugeta dóra d. Andreescu si aderinti'ii lui, ca déca inspectiunea scóloru se va dá iérsi in mánile dd. protopresbiteri, voru prosperá scólele, se va meliorá subsistinti'a invetiatoriloru, se va desvoltá instructiunea publica in poporu, scólele nu voru mai fi desolate asiá dicendu pustie si voru aduce fructele recerute? Tare ne indoimu, ca póte cugetá acést'a, cu atát'a mai putienu, cu cátu inspectiunea a mai fostu in mán'a dd. protopresbiteri, ba este si acum'a in archidiecesa si in dieces'a Caransebesiului, ba si in dieces'a nóstra, si întrebámu facutau, si dd. protopresbiteri in caus'a acést'a mai multu cá inspectorii mirenii, pre cari 'i condamna atátu de aspru d. Andreescu? Si cumca nu au facutu si nu voru nici face, 'lu indreptámu la caricaturele ce esisera in „Umoristulu“ „Strigoiuulu“ „Gur'a satulu“ si „Priculiculu“ la articuli'ii cei multi, ce au esitu si esu din cându in cându in tóte diurnalele nóstre despre deplorabil'a stare a scóloru nóstre confesionali, si la articulu'lu celu mai de aprópe de lंगा Ceacov'a in Nr. 71 si 72 alu „Albinei.“ Aru fi dara de prisosu a mai aduce si alte argumente. Cumca e asiá, se vede si din propunerea d. Andreescu, care cu tóta iubirea, ce arata dd. protopresbiteri, totusi nu se increde in omenia loru si pentru acea le pune controla de 4—5 invetiatori in scaunulu invetiatorescu. Frumosu lucru!

Bub'a e dara scaunulu invetiatorescu asemenea celui protopresbiteralu si apoi acést'a va repará tóte, numai a uitatu dlu propunatoriu; ca nu e in „Statutul organicu“ prevediutu acestu scaunu invetiatorescu. — Amu auditu in reuniunea din Aradu, cum unii din dd. invetiatori purtati de o ambitiune a escelá preste colegii loru, cerura alegerea inspectoriloru sa se faca prin invetiatori, uitandu ca nu li platescu ei, altii iérsi cerura

subinspectorii din sinulu loru; altii invetiatori — instructori ambulanti, cari sa umble prin comune la ospetie didactice si sa invetie pre invetiatorii cei mai slabi inaintea poporului, adeca sa le detraga vadi'a. Dar' partea sanióra respinse tóte propunerile aceste. Acum vine si dlu Andreescu si propune óre-ce, ce nu póte avé nici unu scopu, decátu numai unu mirosu de casta, de carea sa ne ferésca Ddieu!

Noi tienemu multu pe zelulu acestoru domni, dar' nu ne sfiimu a le spune, ca calea este gresita, si ceea ce vréu d-loru precum se vede prin trece sire — nu e scopu ci mijlocu de a escelá între colegii sei, din cari cunoscu multi fórté buni invetiatori, dar' modesti — cari nu sciú sa se ostenteze si pentru aceea se paru a fi ignorati.

Asi fi cetitu bucuros si argumentele d. Andreescu, cu cari se dice in protocolu, ca a combatutu si desapróbatu inspectiunea scóloru din presinte, si care le primí conferinti'a, cum se dice cu unanimitate (?) si între strigári de „sa traiésca“ cá se fimu potutu face reflesiunile nóstre, dara ni se pare ca ele suntu totu acelea, ce le insemnaramu mai susu. Bunastarea scóloru; dá, acést'a inse aterna dela inspectoru numai in lini'a a trei'a, si ací aru fi multu de vorbitu, de amu avé spatiu destulu si nu ne-amu teme, ca vomu obosi cetitorii. Ameliorarea subsistinti'ei invetiatoriloru, si acést'a aterna dela comitete si ací aru fi si mai multu de vorbitu, déca nu ne-amu teme, ca esempla suntu odisa. Scólele desolate si pustie — asiá e, dara întrebámu pre d. Andreescu, póte inspectorulu dela mésa a umplea scól'a de scolari, si óre nu a observatu d-lui, ca ací pórtá multa vina invetiatorii. Desvoltarea invetiamentulu, dá, acést'a cade in lini'a prima pre invetiatori, apoi pre directorii locali, apoi pe inspectorii. Si cum va desvoltá inspectorulu invetiamentulu, déca invetiatorulu e slabu, déca directorulu loculu nu-i pasa de elu, déca elu nu póte alergá in faci'a loculu, cá se controleze invetiamentulu si sa se convinga, cum propune invetiatorulu, ce metodu are, cum tractéza cu scolarii, ce disciplina tiene in scóla, ce ajutoriu capata dela comuna pentru regulat'a umblare la scóla a prunciloru, in ce relatiuni sta cu antisti'a comunala, comitetulu parochialu, cu preotimea si mai alesu cu catechetii, cu parinti'ii copiiloru, cum e grijita scól'a, are recvisitele necesarie, cárti s. a. s. a. Aceste tóte si multe altele se tienu de inspectiunea scólei si trebuie judecate in locu si de multe ori déca vremu se prospereze scól'a. Dara la acést'a se cere alergarea inspectorulu acusi in un'a, acusi in alta comuna pe nesciute, se cere ospitarea lui la lectiunile, ce le tiene invetiatorulu. Se ceru dniloru spese si carausia. Spesele suntu denegate, si carausi'a camu de regula doi cai ameriti cu unu caru de gunoiu cu unu jetiu din unu snopu de tulei, acoperitu cu o cerga de cai manjita, ori cu sumanulu carausiului!

Poteti dara d-vóstra dloru invetiatori entusiasmati prin d. Andreescu, prelंगा astfelu de tractare a inspectoriloru, cá se tacemu de multe alte greutăti si necuviintie, ce i intempina in dirigatori'a loru onorifica si gratuita, cere dela densii, cá se satisfacá chiamárei loru in tóte directiunile, si a-ti potutu primí cu inim'a curata fára nici unu resonu si precaugetare argumentele d. Andreescu, ca inspectorii nu corespundu greutătiei tempulu si prin acést'a a lapedá cu tina in barbatii devotati binelui comunu, in nefatigatii amici ai scólei si a totu ce se tiene de ea, cari de vre-o 6 ani nu crutiara spese, nici ostenéla, sacrificara sanetatea si poterile sale fizice si spirituali, pentru de a satisfacé insarcinárei onorifice la care au fostu chiamati prin increderea prevenerabilulu consistoriu diecesanu, fára se

cugetati, ca cu mánile legate nu se póte nici lucrá, nici mánca, si cu picórele inlestare nu se póte misicá. — Si totusi prelंगा tóte pedecile, ce se punu in calea inspectoriloru, déca vreti se fiti drepti, si nu vreti se va dati insusi testimoniu de paupertate, nu veti poté negá, ca nu s'a facutu tocmai in anii acesti'a o saritura imensa fatia cu tempulu de mai nainte, déca nu preste totu, baremu in parte.

Pentru acea ve recomandámu, cá in afacerile d-vóstra si in protocoléle, cari se dau publicitati'ei, se fiti mai precauti, se aretati o meditatiune mai adenca, o modestia mai stricta, care caracteriséza pre omulu intieptu, o precaugetare si indulgentia, care aru trebui se fia caracteristic'a invetiatoriloru baremu celoru mai betrani si mai esperti in sfera sea, si sa nu ve luati dupa nisce frase frumóse in esterioru, dar' fára meduva si mediu si astfelu devenindu amagiti se rupeti bratiulu asupr'a capeteloru carunte, cari potu aretá unu trecutu plinu de activitate iutru totu ce s'a tienutu de biserica si de scóla.

Déca nu corespunde inspectiunea scolastica tuturoru recerinti'elor, nu e a se cautá de locu vin'a la inspectorii, ci acolo unde trebuie cautata pentruca

1. S'au facutu inspectorate multe, fára cá se fia fostu unu numeru de ajunsu de individi apti pentru ocuparea loru. Dar' ací fia-mi iertatu a întrebá: suntu toti d. protopopi apti, si dupa esperinti'a de pána acum'a, arata ei mai multu zelu pentru scóle?

2. S'a cerutu inspectiune gratuita, legata cu spese proprii, ce nu le póte fia-cine suportá in grati'a onórei, ce i s'a datu cu inspectoratulu. Si ací întrebámu: face-voru dd. protopopi aceste servitii gratis? ne indoimu

3. Ca si celoru ce cunoscu, ce e inspectiunea scolastica, le suntu legate manile, precum amu aratatu mai susu.

Sinódele nóstre diecesane, au creatu posturi preste posturi, au impartitu remuneratiuni pentru servitii de putiena insemnate, iéra pentru servitiele scolastice, nu s'au aflatu nici cându bani. Se vede dara, ca afacerile scolastice suntu si susu asiá de neconsiderate, cá se nu dicu urgisite, cá si josu la poporu. Ele se tractéza in sinóde la finea siedinti'elor in ruptulu capulu, fára nici unu rezultat si se mana dela unu sinodu la altulu, cá sa se studieze mai adencu, adeca cá se nu se faca nimic'a.

Amu datu in anulu 1874 subscrisu si de dlu inspectoru Luc'a Calacénu unu memorandum despre scadiemintele inspectiunei scolastice, indigitandu la conditiunile, prin cari s'aru puté meliorá. Si ce rezultat a avutu? necetitu s'a relegatu la altu sinodu. — In consistoriulu plenariu, déca nu me insielu din lun'a lui Martiu a propusu Présánti'a Sea Domnulu Episcopu Metianu modificarea inspectiunei scolastice care primindu-se s'au alesu o comisiune de 3, cá sa faca unu proiectu. Dar' insa nu s'a facutu. Eu cunoscendu cursulu trebiloru, nu m'amu rediematu pe ceea, ce va face comisiunea, ci amu facutu insumi unu proiectu, in care amu aretatu pentru ce s'aru cere, cá inspectorii districtuali se fia dd. protopopi si cum s'aru puté reorganizá inspectiunea scolastica, si l'amu tramisu présántiei sele spre censurare, si ce rezultat a avutu, se vede din protocolulu sinodalu fati'a 73 nr. 271 iéra spre studiare pána la altu sinodu. — Asiá se lucra pentru prosperarea scólei la noi si asiá s'a lucratu de mai multi ani!

Ne vomu bucurá multu, déca d. Andreescu va ajunge membrulu scaunulu invetiatorescu si 'i va succede a dá unu sboru mai eficace invetiamentulu si educatiunei publice, dar' totu odata ne luámu libertate ai si spune, ca nici dd. protopresbiteri, cari nu suntu inspectorii tacuti, ci nascuti

in puterea protopresbiteriatulu, nici scaunulu invetiatorescu nu voru face o jota mai multu de cátu ce s'a facutu pána acum'a, pentru ca nu potu, ca si loru li suntu legate mánile, de si ei voru trage la tóta excursiunea cáte 5 f. diurne. Argumentulu, pre care vréu unii sa baseze necesitatea, cá protopopii se fia si inspectorii de scóla, este, ca loru le póte porunci d. episcopu, erá mireniloru nu, nu are multa insemnate, pentru ca elu va porunci protopopulu, acést'a preotulu directorulu localu, scést'a comitetulu, comitetulu antistiei, acést'a va perde porunca si tréb'a va stá, unde a mai statu.

Se vede, ca domni invetiatori nu cunoscu organele nóstre, cele de josu, nu le sciú mesurá zelulu si activitatea pentru scóla, si pentru aceea in zelu bunu, dar' basatu numai pe frase frumóse cu entusiasmu propunerea conducatoriloru loru E. M. Andreescu in numele tuturoru invetiatoriloru din protopopiatele banatice adnecate diecesei Aradului, de si din cele mai multe cercuri nu erá nici unu reprezentantu, — de a se concrede de o camdata inspectiunea scolastica dd. protopopi, pána cându unii din acesti dd. invetiatori in reuniunea tienuta totu in caus'a acést'a in Aradu in lun'a lui Aprile, la propunerea modesta a invetiatoriulu D. P. cá inspectiunea scolastica sa se concreda iérsi dd. protopopi, respunsera cu cei mai multi cu o perhorescentia si strigatu: „Nu ne trebuie.“ Léta dloru invetiatori in ce neconsecintia veniti, déca nu judecati bine ceea ce faceti.

In fine fia-mi iertatu a incheiá cu aceea observatiune, ca nici dd. protopopi, nici alti inspectorii, nici scaunulu invetiatorescu cu d. propunatoriu, nu voru promová invetiamentulu pána ce ne lipsescu mijlócele necesarie si ce o si mai mulu: Poterea esecutiva.

Branu in 9 Octomvre 1876.

Unulu dintre cei mai veterani preoti din tractulu protopresbiteralu alu Branului fu petrecutu astadi la grópa. Preotulu din Predélu Branului Ioanu Tatulea, ajunsu la etatea de 83 ani fu chiamatu de Dumnedieu la cele eterne, dupa ce in decursu de 50 ani servi cu credintia bisericeii. Elu perdiendu consórt'a sea inca in anii dintáiu dupa casatori'a sea, purtá o viaa cá unu adevératu pustnicu alu bisericeii lui Christosu. Inzestratu cu o minte saatósa si intaritu si trupesce prin sanatatea, care pána in anii din urma nu l'a parasitu, se distinse între toti preotii Branului prin o activitate estraordinaria, care i castigá reputatiune între colegii sei si recunoscintia dela antestatori'ii sei, cari 'lu desemnara de Nemernicu protopresbiteralu.

Pentru a servi de bunu esemplu — amintimu unele din faptele sele, ce iau asiguratu numele celu bunu pentru eternitate. Biserica cea frumósa din Predélu, cá care nu mai este a dóu'a in Branu, este oper'a osteneleloru sele; pentruca neavendu comun'a cea mica a Predélu decátu o biserica de lemnu necorespundiatóre, Ioanu Tatulea ajungendu preotu acolo — nu s'a odihnitu diu'a si nóptea pána n'a ziditu biserica cea frumósa de astadi, a cárei spese le-a acoperitu parte cu mila adunata din Romania, pe unde insusi in persóna a caletoritu in mai multe renduri, parte cu ajutoriulu din averea sea propria in sume considerabile pána la 500 fl. precum adevérescu protocoléle parochiale. Mai tardiu doná biserica cu unu clopotu cumperatu pre spesele sele. De asemenea la apelulu facutu pentru contribuii benevole la fondulu bisericeii catedrale a contribuitu cu mai bine de 200 fl. si nici pe patulu dureriloru sele nu l'a parasitu simtiulu seu celu bunu si nobilu, cáci elu neavendu copii, din averea sea adu-

nata cu lucrare drépta si parsimonia au facutu pre lánge mai multe legate in bani pentru fratii si nepotii sei, unu legatu de 200 fl. v. a. pentru fondulu bisericeii parochiale din Predélu si altu legatu de 100 fl. pentru fondulu scólei centrale din Branu.

Aceste binefaceri i-au castigatu pentru vecia stima nu numai la preotimea dar' si la intregu poporulu din tienutul Branului. Acésta stima s'a manifestatu si la inmormentarea lui, câci prelánge poporulu numerosu din tóte clasele, románu si strainu, l'a petrecutu 24 preoti impreuna cu dlu protopresbiteru Iosifu Baracu, care a tienutu cuventulu funebralu intru amintirea laudelor binemeritate ale defunctului.

Dumnedieu, care a iubit pre pamentu pre acestu demnu barbatu — daruindulu cu darurile sale pre pamentu — sa-i pórté grije si in ceea-lalta lume a eternitátei, iér' noi sa-i dicemu cu totii: in veci pomenirea lui!

Varietáti.

* „Curierulu de Iasi“ in Nr. 104 incepe reproducerea articolului din „Foisior'a“ nóstra „O privire asupr'a activitátei Asociatiunei transilvane etc.“ si o continua in cei urmatori. Cu oca-siunea acést'a comentéza articolulu cu urmatórele cuvinte:

„Acestu articolu, insemnatu prin pregnantia judecátei si prin o curatienia de limba, abia obicinuita in jurnalistic'a romána, e scrisu de dlu Eugenu Brote si publicatu in Foisior'a „Telegrafulu Romanu“. Din elu se va vedea ca deceniile din urma ale culturai románe au in tóte pártile Daciei unu caracteru unitariu, care s'aru putea insemná cu cuvintele: irosirea (risip'a) puterilor vii ale poporulu romanescu pentru crearea de forme de cultura góle si de prisosu. Dar' románii din Transilvani'a si Ungari'a nu si-au pututu face mendrele in largulu lor; puterile vii ale natiunei erau dejá angagiate la o desvoltare istorica si de statu straina, impregiurare care pána la domni'a fratiloru maghiari ni se pare pána la unu punctu demnu de invidiatu. Absolutismulu austriacu a fostu o invederata scóla de deprindere la munca fisica si spirituala si sub acelu regimu sobru florile desierte a tenerii si neincercatei Asociatiuni aru fi facutu locu altoru flori, care sa produca simburu de propasire. Formele primite si sustienute acolo de buna voie si prin contriburi libere, la noi au fostu impuse poporulu de capatinele frisate la Parisu. Poporulu nostru din Romani'a are de sustienutu cu miile formele góle de cultura, in care nimic'a nu e realu decâtu plat'a personalulu, in-sarcinatu cu pisarea apei in pua si pre cându in Transilvani'a irosirea de puteri e restrinsa la minimulu contributilor de buna voie, la noi urmarea acelei risipe este saracia si mortalitatea continua a nefericitei rase, care e silita a purtá in spate totu aparatulu greoiu si netrebnicu alu semicivilisatiunei dela Dunare precum felah din Egipetu intretiene silitu teatrele si operele frantiozesci ale Kedivulu. Pre de alta parte bagámu de séma, ca sórt'a ómenilor care spunu adeverulu e aceea si la noi cá si in Transilvani'a: „Cine dice ca idolulu trebuie sdrobitu, vendiatoriu este.“ De acea vedemu si pre d. Brote asteptandu-se de a fi tacsatu de „reu nationalistu.“

* * * *Esamenele de oficiari* ale voluntariloru de unu anu avura locu aici in Sabiu in septamán'a penultima. Dintre 12 esaminandi, audimu ca 9 au obtienutu calculi buni si se voru declará de apti pentru gradulu de oficiari. In-tre cei din urma se afla si junele Radu Popé'a, juristu.

Redactoru respundietoriu Nicolau Cristea.

* * * *Numire. D. Vasile Georgianu*, deputatu, este numitu agentu diplomaticu alu Romaniiei la Romi'a.

* * * *La scóla romána de fete din cetatea Sabiului* se primescu eleve dela 7 ani in susu, cari au placere se primescu si in costu. Informatiunile mai detaiate se capeta la dómn'a invetiatóresa Marinovicu, strad'a Macelari-loru Nr. 41.

* * * *Nenorocire.* Ni se scrie din Sighisior'a: In 27 Sept. c. st. v. la sosirea trenulu de sér'a fiindu la statiunea din Sighisior'a, in petrecerea unui prea placutu óspe, dupa o pausa de 5 minute a trenulu, vedu o flacara in peronu, si alergai sa vedu ce e?! audii in sa lamentárele, vai! de o voce cruda, si ce erá, copiliti'a magazinerulu calei ferate erá cuprinsa cu flacari ingreditóre, si anumitu fiindu copiliti'a cu servitórea in pivnitia dupa petroleu cu luminarea i s'a aprinsu hain'a si in spaim'a acést'a a alergatu pre treptele pivnitiei afara in tumultu, unde i se rupse vestmintele de pe trupu.

Marti in 28 Sept. c. v. repausá baiat'a intre cele mai mari chinuri.

Burs'a de Vien'a.

Din 2/14 Octobree 1876.

Metalicele 5%	65 05
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	68 —
Imprumutulu de statu din 1860	195 —
Actiuni de banca	848 —
Actiuni de creditu	151 90
London	122 90
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	72 75
„ „ „ Temisiorene	72 50
„ „ „ Ardelenesi	73 —
„ „ „ Croato-slavone	— —
Argintu	103 25
Galbinu	5 88
Napoleonu d'auru (poli)	9 84
Valut'a nóua imperiale germána	60 50

Nr. 2747 Plen.

Concursu.

Pentru conferirea urmatóreloru stipendii:

a) din fundatiunea **Mogaéna** dóue stipendii a 475 fl. pentru ascultatori de drepturi séu filosofia la vre-o universitate din afara;

b) din fundatiunea **Franciscu Iosefiana**;

unu stipendiu de 60 fl. pentru scolari dela gimnasii, scóle comerciale séu reale;

c) din fundatiunea **Colosiéna**: unu stipendiu de 100 fl. pentru ascultatori de drepturi;

patru stipendii a 60 fl. pentru scolari dela gimnasii, scóle comerciale séu reale.

(Aceste 5 stipendii din urma se voru distribui conformu vointiei testatórei cu preferintia intre teneri románi gr. or. din muntii apuseni);

se escrie concursu cu terminulu pána la 20 Octobree (1 Nov.) 1876.

Doritorii de a se impartasi de unulu din aceste stipendii au a-si asterne la consistoriulu archidiecesanu pána la terminulu susu citatu cererile sale instruite cu urmatórele documente:

1) atestatu ca suntu romani gr. or.;
2) testimoniulu scolasticu despre sporiulu facutu in studii in semestrulu espiratu;

3) atestatu validu de paupertate;

4) reversu, ca dupa absolvarea studiiloru va servi in patria celu putienu 6 ani, la din contra va restitui stipendiulu primitu.

Din siedinti'a plenara a consistoriulu archidiecesanu gr. or. tienuta in Sabiu la 20

2—3 Sept. 1876.

Concursu.

In parochi'a gr. or. din Sacadate, in protopresbiteratulu Sibiului II, este de a se ocupá unu postu de capelanu lánge preotulu actualu morbosu.

Capelanulu va participá la o ju-

metate din veniturile parochiale remánendu cealalte jumetate pentru parochulu morbosu.

Venitulu preste totu este din 20 jugere pamentu de aratu si fenatiu fl. 400. Din stola fl. 300. Prin urmare pentru capelanulu s'aru veni fl. 350.

Doritorii de a ocupá acestu postu de capelanu, sa-si dovedésca cualificatiunea loru precisa in statutulu organicu, inaintándu-si dncumentele la subsemnatulu oficiu ppresbiteralu pána la 12 Octobree st. v. a. c.

Din siedinti'a comitetulu parochialu gr. or. tienuta in Sacadate la 26 Sept. 1876.

Comitetulu parochialu gr. or. din Sacadate.

I. Popescu,
ppresbiteru.

(1—3)

Concursu.

Pentru intregirea statiunei invetiatóresci la scóla gr. or. din Ocn'a, parochi'a infer. se deschide concursu cu terminulu 15 Octobree a. c. st. v.

Emolumentele suntu:

- din cass'a comunala 155 fl.
- dela parochieni 40 fl.
- din cass'a episcopiei parochiale cá relutu de cuarțiru 10 fl.
- si lemne de incalditu.

Doritorii de a obtienea numit'a statiunei au se fia pedagogi séu clerici absoluti; au indatorirea, pre lánge predarea tuturoru obiectelor prescise de lege in scóla populara, — a tienea in tóta Duminec'a si serbatórea cu teneretulu scóla de repetitiune.

Concurentii au a-si tramite recursele loru pána la terminulu pusu onoratulu oficiu protopopescu alu tractulu Mercurei in Mercurea.

Din siedinti'a comitetulu parochialu gr. or. Ocn'a infer. tienuta in Ocn'a la 19 Septemvre 1876.

Cu scirea si invoirea oficiulu ppressu respectivu.

Ioanu Predovicu,
parochu si presiedinte alu comit. paroch.

1—3

Nr. 310 — 1876.

Concursu.

Pre bas'a bugetulu preliminaru pre anulu 1876/7, din partea adunárei generale a Asociatiunei transilvane tienuta la Sabiu in 10—12 Augustu a. c. sub Nr. prot. XXVII se publica prin acést'a concursu la urmatórele stipendii.

1.) La unu stipendiu de 300 fl. v. a. destinatu pentru unu teneru, carele a absolvitu scóla comerciala secundaria, si voiesce a-si completá studiele la vre-o academia comerciala.

2.) La 2 stipendii de câte 70 fl. v. a. pentru 2 ascultatori de scóle reali din patria.

2.) La 2 stipendii de câte 70 fl. v. a. pentru 2 teneri, cari cercetéza scóla comerciala inferióra.

4.) La unu ajutoriu de 20 fl. v. a. pentru gimnasisti ori realisti din fundatiunea studiosulu de a V clasa gimnasiala Emiliu Dionisiu Basiot'a Motiu Dembulu din Abrudu, cu observarea, ca conformu litereloru fundatiunali, la obtinerea acestui ajutoriu, voru avé preferintia studentii din muntii apuseni, ori din fostulu districtu alu Naseudului.

Terminulu concursulu se defige pre 31 Octob. c. n. a. c.

Concurentii la amentitele stipendii au sa-si substerna incóce concursele loru pána la terminulu indigitatu, provediute cu atestatu de botezu si de paupertate si cu testimoniulu de pre semestrulu alu II-lea alu anulu scolasticu 1875/6.

Din siedinti'a ordinaria a comitetulu Asociatiunei transilvane tienuta in Sabiu la 19 Sept. 1876.

(2—3)

Concursu.

Pentru ecuparea postulu invetiatórescu la scóla populara gr. ort. din Zlatn'a, se deschide concursu pána la 10 Octobree a. c.

Emolumentele suntu:

Salariu anualu de 160 fl. v. a. din cass'a bisericeii, si jumetate din venitul cantorescu, pentru care va portá si serviciulu de cantore.

Concurentii au de a-si substerne petitiunile subscrisulu, instruite conformu presciseloru stat. org.

In contielegere cu comitetulu parochiale.

Abrudu in 10 Sept. 1876.

Ioanne Gallu
insp. scol.

(2—3)

Nr. 2133 Pr.

Concursu.

Se deschide pentru dóue stipendii câte de 120 fl. din fundatiunea lui Gavriulu Fauru de Teiusiu.

Recurentii au se astérna recursele lor pána in 20 Octobree st. v. a. c. la consistoriulu din Oradea-mare, instruite cu:

- Carte de botozu;
- Certificatu despre seracia;
- Testimoniu cu calculu emimentu despre progresulu facutu in anulu precedentu scolasticu;
- Certificatu despre starea sanitara si purtarea morala.

Aradu, 2 Septemvre v. 1876.

Ioanu Metianu, m. p.

(3—3) episcopulu Aradului

Concursu.

Pentru ocuparea postulu de Capelanu, pre lánge fórté neputinciosulu si ajunsulu la adenci betránetrie parochu Ioanu Tatulea, in parochi'a de clas'a a III-a gr. or. din Predealu in tract. protopresbit. alu Branului, se escrie prin acést'a, cu concessiunea maritului consistoriu archidiecesanu, concursu cu terminu pána la 1 Novemvre a. c.

Emolumentele impreunate cu mentionatulu postu de capelanu suntu jumetate din tóte veniturile parochiale.

Concurentii au a tramite mie subscrisulu suplicele lor instruate in sensulu „Stat org.“ si conformu dispositiuniloru sinodulu archidiecesanu din 1873 pentru regularea parochieloru § 16 p. d.

Brasiovu, 10 Septembre 1876.

In contielegere cu comitetulu parochialu respectivu.

Iosifu Baracu

ppresb. cá adm. alu

(3—3) ppresbiter. Branului.

Edictu.

Ioanu Nicolae Valcanu din Poiana ettulu Sabiului, — carele de 5 ani si siese luni a parasitu pro femeia sea An'a Ioanu Valcanu fara a se sci loculu petrecerei lui presinte, — se cítéza a se presentá in terminu de unu anu si o di si anumitu pána in 20 Sept. 1877, inaintea subsemnatulu scaunu ppresbiteralu cáci la la din contra procesulu divertialu pornitu asupr'a-i se va pertractá si decide si in absentia lui.

Mercurea 16 Sept. 1876.

Scaunulu ppresbiteralu gr. or. alu Mercurei.

I. Drocu,

1—3 adm. prot.

Pentru economii de oi.

In Pusztá Szt. Mihai lánge Huedinu (Banfi Hunyad) nu departe de Clusiu se primescu pána la 3000 oi pre tempulu de érna de acum'a pána in 21 Martiu cal. nou la pasiune cu pretiulu de 50 cr. v. a. iér' intemplándu-se se aiba lipsa de fenu 1 fl. 50 cr. de fiesce care oia.

Voitorii de a duce oile acolo se potu adresá séu in Sibiulu la negotiatoriulu dlu Rafaelu Nurisan in piatiulu celu mare, séu la inspectorulu mosiei dlu Bangi Sandoru in Pusztá Szt. Mihai.

3—3

Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.